

Laidiens: **11.01.2016., Nr. 6**

Oficiālās publikācijas Nr.: **2016/6.3**

Ministru kabineta noteikumi Nr. 805

Rīgā 2015. gada 22. decembrī (prot. Nr. 68 58. §)

Noteikumi par ogļūdeņražu meklēšanu, izpēti un ieguvu

*Izdoti saskaņā ar likuma "Par zemes dzīlēm" 4. panta ceturto daļu,
10. panta ceturto, septīto, desmito un trīspadsmīto daļu un
Valsts pārvaldes iekārtas likuma 13. pantu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

- 1.1. ogļūdeņražu meklēšanas vai izpētes un ieguves zemes dzīļu izmantošanas licences (turpmāk – licence) laukuma noteikšanas kārtību;
- 1.2. ogļūdeņražu meklēšanas, izpētes un ieguves darbu licencēšanas kārtību;
- 1.3. ogļūdeņražu izpētes un ieguves darbu licencēšanas komisijas darba organizāciju un funkcijas;
- 1.4. licenciāta maiņas kārtību un nosacījumus;
- 1.5. valsts nodevas apmēru par ogļūdeņražu meklēšanas, izpētes un ieguves licencēm un tās maksāšanas kārtību;
- 1.6. ogļūdeņražu meklēšanas, izpētes un ieguves kārtību Latvijas Republikas teritorijā uz sauszemes, Latvijas Republikas iekšējos jūras ūdeņos, teritoriālajā jūrā un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā (turpmāk – jūra);
- 1.7. kompetentās iestādes darba organizāciju un funkcijas;
- 1.8. valsts līdzdalības kārtību ogļūdeņražu izpētē un ieguvē jūrā vai valsts īpašumā esošajos nekustamajos īpašumos;
- 1.9. vides aizsardzības prasības ogļūdeņražu izpētes un ieguves darbiem jūrā un uz sauszemes;
- 1.10. ogļūdeņražu izpētes un ieguves darbu avārijas seku likvidācijas kārtību;
- 1.11. prasības, lai novērstu smagus negadījumus, kas saistīti ar darbībām naftas un gāzes nozarē jūrā, un ierobežotu šādu negadījumu sekas.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

- 2.1. apstiprinājums – kompetentās iestādes rakstveida paziņojums operatoram vai īpašniekam saistībā ar ziņojumu par smagiem apdraudējumiem, ka ziņojums, ja to īsteno atbilstoši tajā izklāstītajam, atbilst šo noteikumu

prasībām. Apstiprinājums nenozīmē, ka kompetentajai iestādei tiek nodota jebkāda atbildība par smagu apdraudējumu kontroli;

2.2. apvienota darbība – darbība, ko veic no kādas iekārtas ar citu iekārtu vai iekārtām, lai īstenotu ar citu iekārtu vai iekārtām saistītus mērķus, un kas tādējādi būtiski ietekmē cilvēku drošuma vai vides aizsardzības riskus uz kādas no šīm iekārtām vai uz visām šīm iekārtām;

2.3. ar ieguvī nesaistīta iekārta – iekārta, kas netiek izmantota naftas un gāzes ieguvei;

2.4. atbilstīgs – pienācīgi vai pilnīgi atbilstīgs (tostarp centienu un izmaksu samērīguma ziņā) konkrētai prasībai vai situācijai, balstīts uz objektīviem faktiem un pierādīts ar analīzi, salīdzinājumu ar atbilstīgiem standartiem vai citiem risinājumiem, ko salīdzināmās situācijās izmanto citas iestādes vai nozare;

2.5. būtiskas izmaiņas ir:

2.5.1. ziņojumā par smagu apdraudējumu – izmaiņas apstākļos, uz kuriem balstoties tika apstiprināts sākotnējais ziņojums, tai skaitā fiziskas izmaiņas, jaunu zināšanu vai tehnoloģiju pieejamība un izmaiņas darbības vadībā;

2.5.2. paziņojumā par darbībām ar urbumu vai apvienotām darbībām – izmaiņas apstākļos, uz kuriem balstoties tika iesniegts sākotnējais paziņojums, tai skaitā fiziskas izmaiņas, iekārtas aizstāšana ar citu iekārtu, jaunu zināšanu vai tehnoloģiju pieejamība un izmaiņas darbības vadībā;

2.6. darbība ar urbumu – jebkura ar urbumu saistīta darbība, kuras dēļ varētu notikt nejauša tādu vielu noplūde, kas var izraisīt smagu negadījumu (tostarp tādas darbības kā urbuma izveide, urbuma remonts vai izmaiņu veikšana tajā, darbību ar urbumu apturēšana uz laiku, urbuma konservācija vai likvidācija);

2.7. darbību sākšana – laiks, kad iekārta vai savienotā infrastruktūra pirmo reizi tiek izmantota darbībās, kurām tā ir paredzēta;

2.8. ieguves iekārta – iekārta, ko izmanto ieguves nolūkā;

2.9. iegula – telpiski norobežots ogļūdeņražu uzkrājums zemes dzīlēs;

2.10. iekārta – stacionāra, nostiprināta vai mobila ietaise vai vairākas ietaises, kas ir pastāvīgi savā starpā savienotas un kuras izmanto ogļūdeņražu izpētē un ieguvē vai saistībā ar tām. Iekārtas ietver mobilas iekārtas urbšanai tikai tad, ja tās ir izvietotas licences laukumā, lai veiktu urbšanas, ieguves vai citas ar ogļūdeņražu izpēti un ieguvī saistītas darbības;

2.11. iekšējs plāns reaģēšanai uz ārkārtas situāciju – operatora vai licenciāta sagatavots plāns par pasākumiem, kuru mērķis ir novērst ar ogļūdeņražu izpēti un ieguvī saistīta smaga negadījuma eskalāciju vai ierobežot šāda negadījuma sekas;

2.12. kompetentā iestāde – šo noteikumu izpratnē – Būvniecības valsts kontroles birojs, kas ar vides drošību un aizsardzību saistītu funkciju veikšanai uz savstarpēja sadarbības līguma pamata piesaista Valsts vides dienestu (turpmāk – dienests);

2.13. kritiski drošuma un vides elementi – daļas iekārtā (tostarp datorprogrammas), kuru nolūks ir novērst vai ierobežot smagu negadījumu sekas vai kuru kļūme varētu izraisīt vai ievērojami veicināt smagu negadījumu;

2.14. licenciāts – persona, kas šajos noteikumos minētajā kārtībā ir saņēmusi licenci atsevišķi vai kopīgi ar citām personām;

2.15. licences laukums jūrā – Ministru kabineta noteiktais laukums ogļūdeņražu meklēšanai, izpētei un ieguvei Latvijas Republikas iekšējās jūras ūdeņos, teritoriālajā jūrā vai ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā, kuru ierobežo līnijas, kas savieno punktus ar noteiktām ģeogrāfiskā platuma un garuma koordinātām 1984. gada Pasaules Ģeodēziskajā koordinātu sistēmā (turpmāk – koordinātas WGS84), kā arī valstu robežas un to ekonomisko zonu robežas un krasta līnijas un kurā licenciātam ir tiesības veikt ogļūdeņražu meklēšanas vai izpētes un ieguves darbus;

2.16. licences laukums uz sauszemes – Ministru kabineta noteiktais laukums Latvijas Republikas teritorijā uz sauszemes, kuru ierobežo līnijas, kas savieno punktus ar noteiktām koordinātām Latvijas ģeodēzisko koordinātu sistēmā LKS92TM (turpmāk – koordinātas LKS92TM), kā arī valstu robežas un krasta līnijas un kurā licenciātam ir tiesības veikt ogļūdeņražu meklēšanas vai ogļūdeņražu izpētes un ieguves darbus;

2.17. līgumslēdzējs – jebkura vienība, ar kuru operators vai īpašnieks ir noslēdzis līgumu par konkrētu pienākumu izpildi operatora vai īpašnieka uzdevumā;

2.18. naftas un gāzes nozares darbības jūrā – visas attiecībā uz ogļūdeņražu izpēti un ieguvi veiktās darbības, kas ir saistītas ar iekārtu vai savienoto infrastruktūru (tostarp tās konstruēšana, plānošana, būvniecība, ekspluatācija un tās pārtraukšana), bet neietver ogļūdeņražu pārvadi no viena krasta uz otru;

2.19. neatkarīga pārbaude – šo noteikumu izpratnē – tādu konkrētu rakstveida paziņojumu derīguma izvērtēšana un apstiprināšana, kurus sagatavojis vai nu komersants, vai arī operatora vai licenciāta organizatoriskā daļa, kuru nekontrolē un neietekmē tas komersants vai organizatoriskā daļa, kura minētos paziņojumus izmanto;

2.20. nozare – vienības, kuras ir tieši iesaistītas naftas un gāzes nozares darbībās jūrā, uz ko attiecas šo noteikumu prasības, vai kuru darbība ar minētajām darbībām ir cieši saistīta;

2.21. ogļūdeņražu ieguves sagatavošanas darbi – ogļūdeņražu ieguves urbumu ierīkošana un citu ogļūdeņražu ieguvei izmantojamu būvju būvniecība un tehnoloģisko iekārtu uzstādīšana licences laukumā;

2.22. operators – komersants, kuru licenciāts ir iecēlis, lai tas veiktu naftas un gāzes nozares darbības, tostarp lai plānotu un īstenotu darbības ar urbumu vai pārvaldītu un kontrolētu ieguves iekārtu funkcijas;

2.23. pieļaujams risks – šo noteikumu izpratnē – riska līmenis, kura turpmākai samazināšanai nepieciešamais laiks, izmaksas vai centieni salīdzinājumā ar šādas samazināšanas ieguvumiem būtu uzkrītoši nesamērīgi. Izvērtējot, vai laiks, izmaksas vai centieni būtu uzkrītoši nesamērīgi salīdzinājumā ar šā riska samazināšanas radītajiem ieguvumiem, ņem vērā konkrētajām darbībām atbilstīgus paraugprakses riska līmeņus;

2.24. reaģēšanas pasākumu efektivitāte naftas noplūdes gadījumā – efektivitāte, ar kādu noplūdes reaģēšanas sistēmas reaģē uz naftas noplūdi. Tās pamatā ir analīze par tādu vides apstākļu biežumu, ilgumu un laiku, kas liegtu iespējas reaģēt. Reaģēšanas pasākumu efektivitāti naftas noplūdes gadījumā izsaka kā tā laika procentuālo daļu, kad šādi apstākļi nav konstatēti, un tajā iekļauj to darbības ierobežojumu aprakstu, kas šāda izvērtējuma rezultātā tiks attiecināti uz konkrētajām iekārtām;

2.25. savienotā infrastruktūra – licences laukumā izvietotas iekārtas vai licences laukumā:

2.25.1. izvietots jebkurš urbums un ar to saistītas struktūras, papildvienības un ierīces, kas ir savienotas ar izvietoto iekārtu;

2.25.2. izvietota jebkura aparatūra vai būve uz izvietotās iekārtas galvenās struktūras vai savienojumā ar to;

2.25.3. izvietoti jebkuri pievienoti cauruļvadi vai būve;

2.26. smags apdraudējums – situācija, kas var izraisīt smagu negadījumu;

2.27. smags negadījums saistībā ar iekārtu vai savienoto infrastruktūru jūrā ir:

2.27.1. negadījums, kas saistīts ar eksploziju, ugunsgrēku, kontroles zudumu pār urbumu vai naftas, gāzes vai bīstamu vielu noplūdi un kas izraisa vai kam ir liela iespēja izraisīt cilvēku nāvi vai smagus ievainojumus;

2.27.2. starpgadījums, kura dēļ tiek izdarīti nopietni bojājumi iekārtai vai savienotajai infrastruktūrai un kas izraisa vai kam ir liela iespēja izraisīt cilvēku nāvi vai smagus ievainojumus;

2.27.3. jebkāds cits starpgadījums, kura rezultātā ir gājuši bojā vai guvuši smagus ievainojumus vismaz pieci cilvēki, kuri atrodas uz tās iekārtas jūrā, kurā izveidojusies bīstamā situācija, vai ir iesaistīti naftas un gāzes nozares darbībā saistībā ar šo iekārtu vai savienotu infrastruktūru;

2.27.4. jebkurš cits smags vides starpgadījums, ko izraisījuši šo noteikumu 2.27.1., 2.27.2. un 2.27.3. apakšpunktā minētie notikumi. Lai noteiktu, vai starpgadījums ir smags negadījums saskaņā ar šo noteikumu 2.27.1., 2.27.2. vai 2.27.3. apakšpunktu, iekārtu, uz kuras parasti nav personāla, vērtē tā, it kā uz tās būtu personāls;

2.28. trīspusēja konsultācija – oficiāla kārtība, lai dotu iespēju izvērst dialogu un sadarbību starp kompetento iestādi, operatoriem, īpašniekiem un darba ņēmēju pārstāvjiem;

2.29. vienība – jebkura fiziska vai juridiska persona vai jebkura šādu personu grupa.

3. Ekonomikas ministrija un citas iestādes, kas šajos noteikumos norādītajā kārtībā saņem privātpersonas iesniegtus dokumentus, izskata tos Iesniegumu likumā noteiktajā kārtībā, ja šajos noteikumos nav norādīta cita iesniegumu izskatīšanas kārtība.

4. Šajos noteikumos minēto darbību ietekmes uz vidi novērtējumu veic saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu".

5. Ar urbumu ierīkošanu saistītas ogļūdeņražu izpētes un ogļūdeņražu ieguves ietekmes uz vidi novērtējumu veic pēc licences ogļūdeņražu izpētei un ieguvei saņemšanas.

6. Ogļūdeņražu izpētē un ieguvē (tai skaitā eksperimentālajā ieguvē) izmantojamo būvju un ar izpēti un ieguvi tieši nesaistītu būvju būvniecību, pārbūvi, atjaunošanu, restaurāciju, nojaukšanu, novietošanu, lietošanas veida maiņu bez pārbūves un konservāciju, kā arī iekārtu uzstādīšanu un demontāžu veic saskaņā ar Būvniecības likumu, vispārīgajiem un speciālajiem būvnoteikumiem.

7. Šajos noteikumos minēto prasību izpildei nepieciešamās analīzes veic laboratorijas, kuras akreditētas valsts aģentūrā "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" atbilstoši standartam LVS EN ISO/IEC 17025:2005 "Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības", vai citās valstīs akreditētas laboratorijas, izmantojot starptautisku organizāciju standartmetodikas.

8. Valsts var piedalīties ogļūdeņražu ieguvē uz valsts īpašumā esošajiem nekustamajiem īpašumiem vai jūrā, samaksājot noteiktu daļu (turpmāk – valsts līdzdalības daļa) no ogļūdeņražu ieguves izdevumiem un saņemot tai proporcionālu ienākumu daļu.

II. Ogļūdeņražu meklēšanas vai izpētes un ieguves licences laukuma noteikšana

9. Licences laukuma noteikšanu jūrā vai uz valsts īpašumā esošajiem nekustamajiem īpašumiem var ierosināt Ekonomikas ministrija vai komersants, kas vēlas veikt ogļūdeņražu meklēšanu vai ogļūdeņražu izpēti un ieguvi.

10. Licences laukuma noteikšanu uz nekustamajiem īpašumiem, kas nav valsts īpašums, var ierosināt attiecīgā nekustamā īpašuma īpašnieks (īpašnieki) vai viņa (viņu) pilnvarota persona.
11. Nekustamā īpašuma īpašnieki vai viņu pilnvarotā persona var ierosināt vienā licences laukumā iekļaut vairākus nekustamos īpašumus, ja šiem nekustamajiem īpašumiem ir kopēja robeža. Minētajā gadījumā nekustamā īpašuma īpašnieki vai viņu pilnvarotā persona iesniedz Ekonomikas ministrijā kopīgu iesniegumu ar ierosinājumu par licences laukuma noteikšanu.
12. Licences laukumu ogļūdeņražu izpētei un ieguvei uz sauszemes nosaka ne mazāku par 15 hektāriem.
13. Ogļūdeņražu meklēšanas vai ogļūdeņražu izpētes un ieguves ierosinātājs iesniedz Ekonomikas ministrijā iesniegumu ar ierosinājumu par licences laukuma noteikšanu (1. pielikums). Iesniegumam pievieno plānotā licences laukuma shēmu un plānu elektroniskā veidā, norādot plānotā laukuma koordinātas kartē un shematiski laukuma atrašanās vietu attiecībā pret jūras vai sauszemes teritoriju.
14. Izskatot iesniegumu ar ierosinājumu par licences laukuma noteikšanu vai palielināšanu jūrā, Ekonomikas ministrija ņem vērā jūras telpisko plānojumu (ja tāds ir izstrādāts), kā arī informē tuvākās piekrastes pašvaldības, ja ierosinātais licences laukums atrodas jūrā divus kilometrus platā joslā no krasta līnijas.
15. Ja ierosinātājs vai komersants nav iesniedzis visus šo noteikumu 1. vai 2. pielikumā minētos dokumentus un informāciju, Ekonomikas ministrija nosaka termiņu trūkumu novēršanai. Ja pieprasītie dokumenti un informācija noteiktajā termiņā nav iesniegti, Ekonomikas ministrija pieņem lēmumu noraidīt šo noteikumu 13., 21., 22. vai 24. punktā minēto iesniegumu un par to informē ierosinātāju.
16. Ja šo noteikumu 13., 21., 22. vai 24. punktā minētais iesniegums, tam pievienotā informācija un dokumenti atbilst šo noteikumu un piemērojamo normatīvo aktu prasībām, Ekonomikas ministrija viena mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas dienas noteiktā kārtībā sagatavo Ministru kabineta rīkojuma projektu par licences laukuma noteikšanu vai grozījumu izdarīšanu licences laukumā.
17. Nosakot licences laukumu jūrā vai uz valsts īpašumā esošajiem nekustamajiem īpašumiem, Ministru kabineta rīkojuma projektā paredz valsts līdzdalības daļu 10 procentu apmērā katrā licences laukumā vai no 0 līdz 50 procentiem, ja tam ir īpašs pamatojums.
18. Pēc Ministru kabineta rīkojuma izdošanas par licences laukuma noteikšanu ogļūdeņražu meklēšanai jūrā vai valsts īpašumā esošajos nekustamajos īpašumos Ekonomikas ministrija oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis", kā arī Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī publicē uzaicinājumu pretendentiem piedalīties konkursā par pieteikšanos uz licenci ogļūdeņražu meklēšanai.
19. Viena mēneša laikā pēc Ministru kabineta rīkojuma izdošanas par licences laukuma noteikšanu ogļūdeņražu meklēšanai vai ogļūdeņražu izpētei un ieguvei nekustamajā īpašumā, kas nav valsts īpašums, vai šāda rīkojuma projekta noraidīšanas Ekonomikas ministrija par to informē ierosinātāju.
20. Veicot ogļūdeņražu izpēti, licenciātam ir tiesības ierosināt palielināt ogļūdeņražu izpētes un ieguves licences laukumu:
- 20.1. ja izpētes laikā licenciāts konstatē, ka tas nepieciešams potenciālās ogļūdeņražu atradnes izpētei;
- 20.2. šo noteikumu 172. un 219. punktā minētajos gadījumos.
21. Lai ierosinātu palielināt ogļūdeņražu izpētes un ieguves laukumu jūrā vai uz valsts īpašumā esošajiem nekustamajiem īpašumiem, iekļaujot tajā blakus esošās jūras teritorijas vai valsts īpašumā esošos nekustamos